

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 ว่าด้วย แนวการจัดการศึกษาใน มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามแนวธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 24 คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่ง วิทยาการประเภทต่าง ๆ และสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 23-25)

ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนนั้นต้องให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองทั้งด้านกาย และใจ ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุขหลักสูตรสถานศึกษาจะต้อง

1. สอดแทรก เพิ่มเติม พุทธธรรมในวิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
2. เพิ่มเติม คุณธรรม จริยธรรม ในผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. ให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในการจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ
4. สอดแทรกความรู้ และการปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนและสถานการณ์อื่น ๆ นอกห้องเรียน ได้แก่บูรณาการในการเรียนรู้ บูรณาการในวิถีชีวิต และบูรณาไตรสิกขาเข้าในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 48-49)

การมีจริยธรรมและศีลธรรมของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้สังคมดำรง ได้ด้วยความสงบสุข เรียบร้อย และส่งผลให้การพัฒนาสังคมดำเนินเป็นไปอย่างรวดเร็วและใน ทางตรงข้าม ซึ่งการพัฒนาสังคมจะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากการพัฒนาที่จิตใจของบุคคลโดยการให้ การศึกษาอบรมทางด้านจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก สถาบันที่มีส่วนสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแก่เด็ก ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน เป็นต้น สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เด็กเกี่ยวข้องและเริ่มเรียนรู้การดำรงชีวิต และได้รับ

การสั่งสอนอบรมให้เป็นคนดี ตลอดจนเสริมสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ได้ แต่ในปัจจุบัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ในภาวะเศรษฐกิจการครองชีพสูงขึ้น ไม่มีเวลาที่จะสั่งสอนอบรมลูกได้อย่างเพียงพอ การอบรมบ่มนิสัยและการปลูกฝังจริยธรรมโดยมี หลักสูตรบทเรียนที่แน่นอนและมีวิธีการปลูกฝัง ถ่ายทอด และประเมินผลอย่างมีระบบ (วิมลลักษณ์ ตีระมาศวณิช, 2538, หน้า 6) ดังที่ โกเศศ ค้วงอินทร์ (2538, หน้า 3 อ้างอิงจาก Dewey, 1968, pp. 18-19) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ไว้ว่า โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการศึกษจริยธรรมควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่นักเรียน ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน โรงเรียนจะต้องเป็นแหล่งสร้างจริยธรรมแก่นักเรียนโดย จัดหาบทเรียนที่เกี่ยวกับสังคม สอนให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับสังคม เพื่อเตรียมนักเรียนให้เป็น สมาชิกที่ดีของสังคม

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันสามารถพัฒนาชีวิตที่พร้อมจะนำความรู้ความสามารถมาใช้ ฝึกฝน และพัฒนาจิตใจตนเองให้เป็นผู้มีน้ำใจดีงาม ตระหนักในเรื่องบาปบุญ คุณโทษ เห็นจากการกระทำของตนเอง แต่เนื่องจากเรื่องราวของการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องนามธรรม ยากต่อความเข้าใจสำหรับเยาวชนซึ่งมีประสบการณ์น้อย ดังนั้นการสอนจริยธรรม จึงต้องอาศัยสื่อเพื่อช่วยให้ง่ายต่อการเรียน โดยสื่อการสอนจะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจทางด้านวิชาการต่าง ๆ จากผู้สอนไปยังเรียน รวมถึงช่วยส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมอันจะทำให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดรวบยอดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสื่อการสอนในปัจจุบันได้มีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย แต่สื่อศึกษามีความสำคัญเป็นพื้นฐานการเรียนการสอนอย่างมากที่สุด จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบางระจันวิทยา จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งทำหน้าที่สอนศีลธรรมให้นักเรียน

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนับว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในชีวิตประจำวันของคนเรา ซึ่งปัจจุบันมีใช้กันอย่างแพร่หลาย การเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียจะแสดงภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตัวอักษร และเสียงประกอบ ในลักษณะของสื่อหลายมิติ (Hypermedia) ทำให้ผู้เรียนสนุกไปกับการเรียน ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย การสร้างโปรแกรมบทเรียนในการสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียนี้ได้อาศัยแนวความคิดจากทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองโดยการออกแบบโปรแกรมจะเริ่มต้นจากการให้สิ่งเร้าแก่ผู้เรียน ประเมินผลการตอบสนองของผู้เรียนได้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อเสริมแรงและให้ผู้เรียนเลือกสิ่งเร้าลำดับต่อไป (กิดานันท์ มลิทอง, 2543, หน้า 245) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถตอบสนองการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้เรียนเป็น

ผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำช่วยแก้ปัญหา กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมและสรุปบทเรียน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2540, หน้า 75) และสามารถนำมาใช้ในการสอนเสริม การสอนแทนครูในกรณีที่ครูไม่อยู่หรือขาดแคลนครู การเรียนนอกเวลา หรือการทบทวนเนื้อหาที่ผู้เรียนเรียนผ่านมาแล้วในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางระจันวิทยา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งสื่อการสอนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนโดยไม่ต้องรอหรือเร่งให้ทันเพื่อนและถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจในส่วนใดของบทเรียนก็สามารถกลับไปเรียนซ้ำได้ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนของวิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ นี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องอื่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือ เรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีเนื้อหาสาระอ้างอิงหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบางระจันวิทยา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2554 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 540 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ของโรงเรียนบางระจันวิทยา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster or Area Sampling) และทดลองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในชั่วโมงวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนโดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ ละ 2 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง กระบวนการออกแบบและบทเรียนคอมพิวเตอร์ ในลักษณะของมัลติมีเดีย ซึ่งประกอบด้วยภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตัวอักษร และเสียงประกอบ เป็นการนำเสนอด้วยเนื้อหา มีแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับคอมพิวเตอร์ โดยจะให้ผลตอบกลับในทันที

หลักกรรมมงคลชีวิต หมายถึง คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นเหตุแห่งความสุขและความเจริญก้าวหน้าของชีวิต มีอยู่ 38 ประการ

ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง ผลที่เกิดการกระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ ได้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก (E1) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของนักเรียนทุกคน โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง (E2) หมายถึง คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคน โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างโดยพิจารณาความพึงพอใจที่ระดับมากขึ้นไป

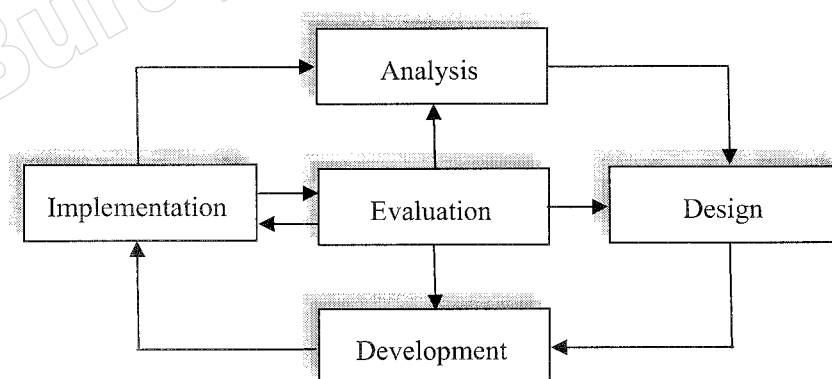
แบบฝึกหัดระหว่างเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการประเมินที่มุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งวัดได้จากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแต่ละเรื่อง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการประเมินผลด้วยแบบทดสอบหลังด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักกรรมมงคลชีวิต 38 ประการ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนโรงเรียนบางระจันวิทยา จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

กรอบความคิดในการวิจัย

การพัฒนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบ ADDIE Model ของสตรีกแลนด์ (มณฑลชัย เทียนทอง, 2548, หน้า 136-146) เป็นกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวทางของรูปแบบการสอน ADDIE Model